

[0009]

VEN. BEDAE ELOGIUM HISTORICUM,

AUCTORE D. MABILLONIO. (Ex Actis SS. Bened. t. III.)

Bedae ortus, tempus discussum, monastica professio.

[0009A]

in extremo natus
orbis angulo,
doctrinae corusco terras omnes perstrinxit. Nam Britannia,
quae a quibusdam alter orbis appellatur, quod Oceano interfusa non multis
cosmographis comperta est, habet in remotissima sui plaga locum nativitatis
et educationis ejus, Scotiae propinquum.

Girvum
Jarow
[0009B]

natus *anno incarnationis dominicae*
sexcentesimo septuagesimo septimo.
anno dominicae incarnationis

Anno *Berctoald archiepiscopus obiit. Eodem anno Tatvini*
consecratus archiepiscopus nonus Dorvernensis Ecclesiae, Edilbaldo rege
Merciorum quintum decimum agente annum imperii. Haec de historia
ecclesiastica, [0009C]

anno aetatis suae quinquagesimo nono.
Ex tempore accepti presbyteratus usque ad annum
aetatis meae *haec in Scripturam sanctam meae meorumque necessitati*

[0010A] *ex opusculis venerabilium Patrum breviter adnotare . . . curavi.*

[0010B]

[0010C]

[0011A]

II. Exercitia, studia maxime Scripturarum, praeceptores.

[0011B]

Cunctum ex eo tempus vitae in ejusdem monasterii habitatione peragens, omnem meditandis Scripturis operam dedi: atque inter observantias disciplinae regularis et quotidianam cantandi in ecclesia curam, semper aut discere, aut docere, aut scribere dulce habui.

[0011C]

monachus erat, Beda per dies et noctes cum fratribus suis jugi psallentio invigilans; ac veluti nihil oraret, studiis litterarum semper incumbens. Ejus vitam si consideres, nihil ipsum litteris indulsisse; si studia, nihil orationi impendisse judicabis.

fratrum simillimus aliorum, [0011D] ventilare cum eis et triturare, oves vitulasque mulgere, in pistrino, in horto, in coquina, in cunctis monasterii operibus jocundus et obediens gaudebat exerceri.

[0012A]

Haec tibi, dulcissime fili et conlevita Gutherte, diligenter ex antiquorum opusculis scriptorum excerpere curavi; et quae sparsim reperta diutino labore collegeram, tibi collecta obtuli; ut quemadmodum in divinis litteris statutisque ecclesiasticis imbuere studui, ita etiam metrica arte, quae divinis non est incognita libris, te solerter instruerem. Cui etiam de figuris vel modis locutionum quae a Graecis schemata vel tropi dicuntur, parcum subjicere libellum non incongruum duxi: tuamque dilectionem [0012B] sedulus exoro, ut lectioni operam impendas illarum maxime litterarum, in quibus nos vitam habere credimus sempiternam.

Sed ut cognoscas, dilectissime fili, cognoscant item omnes qui haec legere voluerint, quod sancta Scriptura caeteris omnibus scripturis, non solum auctoritate, quia divina, vel utilitate, quia ad vitam ducit aeternam; sed et antiquitate et ipsa praeeminet positione dicendi: ideo placuit mihi collectis de ipsa exemplis ostendere, quia nihil hujusmodi schematum sive troporum valeant praetendere ullis saeculis eloquentiae magistri quod non in illa praecesserit.

[0012C] *Indigitatione,*

Neque enim, contemnenda parvique pendenda est regula, cujus omnes pene sacrae expositores Scripturae non minus quam litterarum figuras monstrantur amplexi.

de iis qui se in Scripturis erudiebant,

ordinem cantandi, psallendi, atque in ecclesia ministrandi juxta morem Romanae [0012D] institutionis suo monasterio contradidit, postulato videlicet atque accepto ab Agathone papa, archicantore ecclesiae B. apostoli Petri et abbate monasterii B. Martini Joanne, quem sui futurum magistrum monasterii Britannias, Romanum Anglis adduceret. Qui illo perveniens, non solum viva voce quae Romae didicit ecclesiastica discentibus tradidit, sed et

[0013C]

*Ex tempore accepti presbyteratus, usque ad
annum aetatis meae quinquagesimum nonum haec in Scripturam sacram
meae meorumque necessitati ex opusculis breviter adnotare, sive etiam ad
formam sensus et interpretationis eorum superadjicere curavi. Hinc
intelligimus, Bedam non ante annum aetatis tricesimum libris scribendis
dedisse [0013D] operam. Qua in re Accam Hagustaldensem episcopum
praecipue hortatorem et incitatorem habuit, cujus exstat epistola Bedae
inscripta ante ipsius Bedae commentaria in Evangelium Lucae hoc
exordio: Reverendissimo in Christo fratri et consacerdoti Bedae
presbytero Acca perpetuam in Domino salutem. Saepe quidem tuae
sanctae fraternitati et absens scribendo, et colloquendo praesens
suggessi, ut post expositionem Actuum apostolorum, in Evangelium
quoque Lucae scribere digneris. Quod ipse hactenus verecunda
excusatione differre quam facere maluisti, attestando te duas maxime
ob causas a tentando hoc opere deterritum: quia videlicet et ipsum opus
arduum, et a sanctissimo ac doctissimo antistite Ambrosio sit
praeoccupatum. Et quia Beda reponebat timere se, [0014A] ne in
reprehensionem studii veterum nova condere putaretur; objectioni
Acca facit satis, subditque: Volo enim, completo a te per Dei auxilium
opere quod postulo, hanc simul epistolam in capite praeponi, te non ob
aliam quam condescensionis fraternae gratiam in Lucam scribere
rogatum: ut qui ob teneritudinem ingenii sublimia vel difficilia capere
nequeunt, haec simpliciori stylo exposita facilius apprehendant. Et post
pauca: Credo etiam tuo vigilantissimo studio, qui in lege Dei meditanda
dies noctesque ducis pervigiles, nonnullis in locis quae ab eis
(Patribus) intermissa sunt, quid sentiri debeat, Auctor lucis aperiet.
Justum namque satis est, et supernae pietatis atque aequitatis
moderamini conveniens, ut qui neglectis ad integrum mundi negotiis
aeternum verumque sapientiae [0014B] lumen indefessa mente
persequeris; et hic fructum intelligentiae purioris assequaris, et in
futuro ipsum, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae
absconditi, Regem in decore suo mundo corde contempleris. At quia
haec in Bedae honorem magnificentius (uti ipse sentiebat) dicta esse
videbantur; humili epistola respondet in hunc modum: Domino
beatissimo et nimium desiderantissimo Accae episcopo Beda humilis
presbyter in Domino aeterno salutem. Mira vere est et vera mire
doctoris egregii sententia, quia charitas omnia credit, omnia sperat.
Datis namque ad me epistolis, ut aliqua tibi scribam rogare te dicis: et*

inter rogandum, necdumque meae consensionis accepto responso, quaesitis adhuc opusculis quasi jam acquisitis ac perfecte consummatis, praefationis signaculum [0014C] condis. Nondum fundamine jacto, non allata saltem materia, ipse quasi completo jam tanti laboris aedificio, claves quibus introitus muniatur dirigis, ut pudeat non cito subire opus, quod cito subeundum, citius explendum fides amica praesumat. Et post verum: Unde et ego mox lectis tuae dulcissimae sanctitatis paginulis, injuncti me operis labori supposui: in quo (ut innumera monasticae servitutis retinacula praeteream) ipse mihi dictator, simul notarius et librarius existerem. Qua in re miranda sane tanti viri modestia, qui tantis rebus dignus et tam arduis occupatus studiis, scriptoris amanuensis operam non subterfugit, nec innumera monasticae servitutis retinacula. Pergit ipse in eadem epistola: Nonnulla etiam quae (ut verbis tuae sanctitatis loquar) [0014D] mihi Auctor lucis aperuit, proprii sudoris indicia, ubi opportunum videbatur, adnexui, qui in legis divinae meditatione, etsi non (ut ipse scripsisti) dies noctesque pervigiles ducere sufficio, non parum tamen studii me in Scripturis impendisse non dubito. Eodem Acca auctore scripsit Beda duos commentariorum libros in Hexaameron, tum etiam libros sex in Samuelem, tum expositionem in Esram, ex quibus praefatio in Hexaameron, non abbati Accae, ut in editis libris, sed antistiti Acca inscribi debent, ut praefereunt mss. Codices, in quibus Acca seu Accan sine flexione quocunque casu exprimitur.

[0015A]

*ex Patrum Basilii, Eustathii, Ambrosii et
Augustini
perspectis Patrum venerabilium scriptis
quibus vestigia Patrum sequens
satisfacere studuit;*

aggregatis hinc inde quasi insignissimis ac dignissimis tanti muneris artificibus opusculis Patrum, quid B. Ambrosius, quid Augustinus, quid denique Gregorius suae gentis apostolus, quid Hieronymus sacrae interpretes historiae, quid caeteri Patres in Lucae verbis senserint, quid dixerint, diligentius inspicere satagit.

[0015B]

quae in Patrum venerabilium exemplis invenit, hinc inde collecta

ponere curavit, ut si haec opuscula transcriptione digna duxerit, adnotationem nominum eorum quae in margine apposita sunt, diligens scriptura conservet.

[0015C]

quare in expositione Apocalypsis, ubi ad quatuor animalia ventum est, nova interpretatione Matthaeum in leone, Marcum in homine designatum dixisset: cum nonnulli contra Matthaeum homini quasi de Domino scribere incipiat; Marcum leoni, in quo vox in deserto rugientis audiat, assignent.

Quod vero ais movere quosdam, quare in Apocalypsi nova interpretatione Matthaeum leoni, Marcum homini assignaverim; intueri debuerant quicumque illi sunt quos hoc movet, quod non in hoc mea nova, sed antiqua Patrum explanatione traditum dixi. Neque enim mihi a meipso ita visum, sed [0015D] ita a B. Augustino expositum fuisse memoravi,

IV. An Beda Romam a Sergio vocatus, an Eboraci praeceptor, et quos discipulos habuerit.

Sergius episcopus, servus servorum Dei, Celfrido religioso abbati salutem. Quibus verbis ac modis clementiam Dei nostri atque inenarrabilem providentiam possumus effari, et dignas gratiarum actiones pro [0016A] immensis circa nos ejus beneficiis persolvere, qui in tenebris et umbra mortis positos ad lumen scientiae producit. Benedictionis interea gratiam quam nobis per praesentem portitorem tua misit devota religio, libenter et

hilari animo, sicuti ab ea directa est, nos suscepisse cognosce. Opportunis ergo ac dignis amplexendae tuae sollicitudinis petitionibus arctissima devotione faventes, hortamur Deo dilectam tuae religiositatis bonitatem, ut quia exortis quibusdam ecclesiasticarum causarum capitulis non sine examinatione longius innotescendis opus nobis sunt ad conferendum arte litteraturae imbuti; sicut decet Deo devotum auxiliatorem sanctae matris universalis Ecclesiae, obedientem devotionem huic nostrae hortationi non desistas accommodare: sed absque aliqua remoratione religiosum Dei famulum Bedam venerabilis monasterii tui presbyterum, [0016B] ad limina apostolorum principum Petri et Pauli amatorum tuorum ac protectorum, ad nostrae mediocritatis conspectum non moreris dirigere: quem favente Deo tuis precibus non diffidas prospere ad te redire peracta praemissorum capitulorum cum auxilio Dei desiderata solemnitate. Erit enim, ut confidimus, etiam cunctis tibi creditis profuturum, quidquid Ecclesiae generali claruerit per ejus praestantium impertitum.

Ita jam celebris erat Bedae fama, ut in quaestionibus enodandis indigeret eo sublimitas Romana.

cunctum ab infantia tempus vitae suae in sui monasterii habitatione peractum
[0016C]

[0016D]

*cunctum tempus vitae
suae in sui monasterii habitatione peregrasse.*
monachos Romam missos tempore papae Sergii,

Venerabilis,

Portae ferreae

P. P. P. S.

S. S. R. R. R. F. F. F.

Pater Patriae Perditus est.

Salus [0017A] Secum Sublata est. Ruet Regnum Romae, Ferro, Flamma, Fame.

Venerabilis

11. Venerabilis Beda plurimam aetatis suae partem transegit in monasterio suo, ubi tot fere discipulos habuit quot monachos, id est sexcentos, tot enim in Wiremuthensi et Girwensi congregatione coenobitae degebant, imo etiam alios ex diversis monasteriis confluentes, ut ipsius eruditione proficerent. Istic auditores habuit Eusebium seu Huethbertum (nam binominis erat, ut patet ex praefatione ad lib. IV in Samuelem), postea abbatem Wiremuthensem, cui *librum de Ratione temporum et Explanationem in Apocalypsin*; Cuthbertum Huethberti successorem, cui [0017B] *librum de Arte metrica* nuncupavit; Constantinum, ad quem exstat libellus de numerorum Divisione; Nothelmum primo presbyterum Londinensem, dein episcopum Cantuariensem, quo petente edidit *librum Quaestionum XXX* in libros Regum; et alios, quorum nomina nobis ignota. Nec tamen intra monasterii sui cancellos ita sese continuit, ut foras prodierit nunquam. Nuper e tenebris eruta est ipsius epistola ad Egbertum Eboracensem archiepiscopum adversus corruptos sui saeculi mores, in qua huic praefatur: *Memini te hesterno dixisse anno, cum tecum aliquot diebus legendi gratia in monasterio tuo demorarer, quod hoc etiam anno velles, cum in eundem devenires locum, me quoque ob commune legendi studium ad tuum accipere colloquium.* Id intelligendum videtur [0017C] de monasterio Eboracensis Ecclesiae, in quo Egbertus adhuc monachus, Ceolwlfi Northanimbrorum regis consanguineus, Bedam praeceptorem habuisse fertur in Vita Alcwini abbatis. Hinc Alcwinus a nonnullis inter Bedae numeratur discipulos, eo quod sub Egberti jam episcopi disciplina fuerit institutus, id quod in epistola quadam ad Carolum Magnum testatur, cujus fragmentum refert Willelmus Malmesburiensis monachus in lib. I de Regib. Angl., cap. 3, aut forte *Albinum Flaccum* seu Alcwinum Caroli Magni praeceptorem confundunt cum *Albino abbate*, cujus Beda in Historiae eccles. prologo meminit.

V. Bedae sanctimonia, modestia.

*Porro de vitae illius sanctitate, [0017D] dubitare quemquam arcet
illius dicti irrefragabilis veritas, quod protulit mundo divinae sophiae
majestas:*

Quod de mundana sapientia profecto non dicit, quae indifferenter hominum cordibus illabatur, et qua creberrime pessimi nullasque ad extremum diem ponentes metas, sceleribus pollere conspiciuntur: sed illam sapientiam nominat quae disciplinae effugiet fictum, et quae separat se a cogitationibus quae sunt sine intellectu; intellectum dico bene vivendi et bene dicendi. Emundabat ergo ecclesiasticus orator prius conscientiam suam, ut sic accederet ad recludendam mysticorum scriptorum intelligentiam. Quomodo enim fieri potest [0018A] ut serviret vitiis, qui medullas intimas hauriret, qui totas cogitationes consumeret in Scripturarum expositionibus? Nam ut ipse fatetur in lib. super Samuelem: expositiones suae si non aliud afferrent lectoribus emolumentum, hoc sibi non mediocriter valerent, quod dum hoc omni studio agebat, lubricum saeculi et inanes cogitationes post tergum ponebat. Defaecatus ergo vitiis subibat in interiora velaminis, quae intus acceperat animo foras efferens sermone castigato.

*eximii doctoris ac pontificis Augustini.
maxime vel addendi quae minus dicta, vel emendandi
quae secus quam placuit dicta videbantur. [0018B] In quo etiam,
quaedam quae in Graeco sive aliter, seu plus aut minus polita vidimus,
breviter commemorare curavimus, quae utrum negligentia interpretis omissa
vel aliter dicta, an incuria librariorum sint depravata sive relictas, nondum
scire potuimus; namque Graecum exemplar fuisse falsatum suspicari non
audeo. Unde lectorem admoneo, ut haec ubicunque fecerimus, gratia
eruditionis legat, non in suo tamen volumine velut emendatos interserat, nisi
forte ea quae in Latino Codice suae editionis antiquitas sic interpretata
repererit.*

*[0018C] Scio,
me reprehensum a quibusdam, quod hanc sententiam duobus modis
posse intelligi dixerim, vel potius qualiter intelligenda sit quaesierim. Quibus*

breviter respondeo, quod omne quidquid de eadem sententia in praesenti meo volumine scripsi, non hoc ex proprio sensu protuli, sed ex verbis sancti et irreprehensibilis per omnia magistri, hoc est Gregorii Nazianzeni.

VI. Zelus pro veritate, fide, et puritate morum.

14. Nec tamen homo veritatis amantissimus sic in auctoritate majorum totus erat, ut quidquid illi dixissent nullo delectu sibi affirmandum esse putaret. Noverat praeclaram Augustini sententiam in epistola 19 ad Hieronymum: *Solis eis Scripturarum libris qui [0018D] jam canonici appellantur didici hunc timorem honoremque deferre, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credam. Alios autem ita lego, ut quantalibet sanctitate doctrinaque praepolleant, non ideo verum putem, quia ita illi senserunt, sed quia mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione quod a vero non abhorreat, persuadere potuerunt.* Isidorum Hispalensem episcopum secutus erat Beda, dum in Commentario in Acta apost. cap. I scripsit, Simonem Zelotem eundem esse qui post Jacobum fratrem Domini Hierosolymorum rexit Ecclesiam, ac sub Trajano crucis martyrio coronatum fuisse, cum centum et viginti esset annorum. Quod tamen in retractationibus suis in dubium revocat, tametsi non adhuc constanter negare audeat. Subdit de Hieronymi [0019A] auctoritate. *Scripsi in eodem opere, commentarium Hieronymi secutus, et de Juda fratre Jacobi, qui etiam Thaddaeus vocabatur, missum eum ad Abgarum fuisse regem Osroenae, ut ecclesiastica tradiderit historia. Sed diligentius postmodum ipsam historiam ecclesiasticam inspiciens, reperi non ibi esse scriptum quia Thaddaeus apostolus unus ex duodecim, sed Thaddaeus unus ex septuaginta discipulis ad sanandum memoratum regem fuerit destinatus.* Tum subinfert in sui excusationem: *Non autem mihi imputandum errorem reor, ubi auctoritatem magnorum sequens doctorum, quae in illorum opusculis inveni, absque scrupulo suscipienda credidi.* Et in ejusdem libri Retractat. cap. 8 rejicit librum de Dormitione B. Mariae ex persona Melitonis Asiae episcopi inquit, *quia nonnullos novi praefato volumini contra auctoritatem beati Lucae incauta temeritate assensum praebere.* Possunt et alia adduci testimonia, quibus probemus Bedam non ita credulum ac praecipitis

fuisse iudicii in scribenda Historia sua: cum etiam in scriptis Patrum delectum ac censuram adhibuerit. Lege ipsius praefationem Historiae ad Ceolwlfum regem, in qua quibus auctoribus res a se relatas didicerit, declarat.

Scripturus iuvante gratia superna in Cantica canticorum, primo admonendum putavi lectorem, ut opuscula Juliani Celanensis episcopi a Campania, quae [0019C] in eundem librum confecit, cautissime legat, ne per copiam eloquentiae blandientis in coenam incidat doctrinae nocentis: sed ut dici solet, ita carpat botrum, ut et spinam caveat, id est, in dictis ejus sanos sensus scrutetur et eligat, et non minus vitet insanos. Est enim homo ut rhetor peritissimus, ita gratiae Dei post Pelagium impugnator acerrimus: ut apertius scripta ejus, quibus contra strenuissimum ejusdem gratiae propugnatorem Augustinum insanivit, ostendunt. Sed et in alio libro quem ad Demetriadem virginem Christi de Institutione virginis scripsit, haec eadem de potentia liberi arbitrii quomodo sentiat pandit. Quem videlicet librum nonnulli nostrum studiose legentes, sancti et catholici doctoris Hieronymi esse temere arbitrantur: minime pervidentes, quod et suavitas eloquentiae [0019D] demulcentis, et haereseos perversitas seducentis, manifeste probat hoc illius opusculum non esse.

Venit ad me ante biennium, frater amantissime, nuntius tuae sanctitatis, qui pacificae quidem salutationis a te laetissima verba detulit, sed haec tristi mox admistione confudit, addendo videlicet, quod me audires a lascivientibus rusticis inter [0020A] haereticos per pocula decantari. Exhorruui, fateor, et pallens percunctabar, cujus haereseos argueret. Respondit, quia negarem in sexta aetate saeculi Dominum Salvatorem in carne venisse. Percunctari ergo coepi quomodo diceretur: utrum quod Dominus non venisset in carne, cum tamen sexta esset aetas: an quod Domino in carne veniente necdum sexta aetas veniret, vel certe aetas septima jam venisset, cum aperta ratione sexta aetas nonnisi ab ejus possit incarnatione coepisse. Deprehendique hoc, sive illud insimularetur, me in utroque sanae fidei et

ecclesiasticae unitatis existere consortem.

*Obsecro sane ut has purgationis
meae litteras religioso ac doctissimo fratri nostro David porrigas, quatenus eas
ille coram venerabili [0020B] domino ac Patre nostro Wilfrido scilicet antistite
legere possit; ut quoniam illo praesente atque audiente insipientius sum prius
appetitus conviciis, ipso etiam nunc audiente ac dijudicante, quam immeritus
eadem convicia sim perpessus appareat,*

16. Morum sanctimoniam quam in seipso exprimere toto animo studuit, etiam in aliis, quoad potuit, tum languentem excitare, tum violatam resarcire curavit. Hujus rei argumento est epistola illa, quam in extremo (ut conjicimus) morbo scripsit Egberhto post Wilfridum juniorem Eboracensi archiepiscopo in haec verba: *Dilectissimo ac reverendissimo antistiti [0020C] Ecberhto Beda famulus Christi salutem. Memini te hesterno dixisse anno, cum tecum aliquot diebus legendi gratia in monasterio tuo demorarer, quod hoc etiam anno velles, cum in eumdem devenires locum, me quoque ob commune legendi studium ad tuum accipere colloquium. Quod si ita Deo volente posset impleri, non opus esset tibi haec per litteras scripta dirigere, cum possem liberius ore ad os loquens, quaeque velim sive necessaria ducerem, secreta tibi allocutione suggerere. Verum quia hoc ne fieret superveniens (ut nosti) corporis mei valetudo prohibuit; agere tamen quod potui, erga dilectionem tuam fraternae devotionis intuitu curavi, mittendo videlicet per litteras quod corporaliter veniendo per colloquutionem nequiveram, precorque te per Dominum, ne harum apices litterarum [0020D] arrogantiae supercilium esse suspiceris, sed obsequium potius humilitatis ac pietatis veraciter esse cognoscas. In consequentibus monet episcopum, ut gradum sacrosanctum sacrosancta operatione et doctrina confirmet. Deinde ante omnia ut ab otiosis se confabulationibus, obtrectationibus, caeterisque linguae indomitae contagiis pontificali dignitate coerceat; divinis autem eloquiis ac meditationibus Scripturarum linguam simul et mentem occupet, maxime legendis B. Pauli apostoli Epistolis ad Timotheum et ad Titum; sed et verbis sanctissimi papae Gregorii, quibus de vita simul et vitiis rectorum, sive in libro Regulae pastoralis, seu in homiliis Evangelii multum curiose disseruit. Praeterea habeat societatem eorum qui Christo fideli devotione famulantur. Quod non ita loquor, inquit, quasi*

te aliter facere [0021A] sciam: sed quia de quibusdam episcopis fama vulgatum est, quod ita ipsi Christo serviant, ut nullos secum alicujus religionis aut continentiae viros habeant. Ad haec, quia latiora sunt spatia locorum quae ad gubernacula tuae dioecesis pertinent, quam ut solus per omnia discurrere et in singulis viculis atque agellis verbum Dei praedicare, etiam anni totius emenso curriculo sufficias, necessarium satis est ut plures tibi sacri operis adjutores asciscas, presbyteros videlicet ordinando atque instituendo doctores, qui in singulis vicis praedicando Dei verbo et consecrandis mysteriis coelestibus, ac maxime peragendis sacri baptismatis officiis insistant. In qua videlicet praedicatione populis exhibenda hoc prae caeteris omni instantia procurent, ut fidem catholicam quae apostolorum Symbolo continetur, et [0021B] Dominicam Orationem, omnium memoriae infigere curent; idiotas quidem haec ipsa sua lingua dicere ac sedulo decantare faciant. Amplius hortatur, ut plures consecret antistites, et enorme pondus ecclesiastici regiminis dividat in plures. Demum iterum inculcat, ut populis sufficientes doctores vitae salutaris adhibeat, et hoc eos inter alia discere faciat, quibus operibus maxime Deo placere, a quibus se debeant abstinere peccatis; quam frequenti diligentia signaculo se dominicae crucis suaeque omnia munire; quam salutare sit omni Christianorum generi quotidiana dominici corporis ac sanguinis perceptio, juxta quod Ecclesiam Christi per Italiam, Galliam, Africam, Graeciam, ac totum Orientem solerter agere noverat. Quod videlicet genus religionis, ait, ac Deo devotae sanctificationis tam longe a [0021C] cunctis pene provinciae nostrae laicis per incuriam docentium quasi peregrinum abest, ut hi qui inter illos religiosiores esse videntur, nonnisi in Natali Domini et Epiphania et Pascha sacrosanctis mysteriis communicare praesumant: cum sint innumeri innocentes et castissimae conversationis pueri ac puellae, juvenes et virgines, senes et anus, qui absque ullo scrupulo controversiae omni die dominico, sive etiam in natalitiis SS. apostolorum sive martyrum, quomodo ipse in sancta Romana et apostolica Ecclesia fieri vidisti, mysteriis coelestibus communicare valeant. Ipsi etiam conjugati, si quis sibi mensuram continentiae ostendat et virtutem castitatis insinuet, idem et licenter possint, et libenter facere velint. Vides quos ad frequentem sanctae Eucharistiae communionem admittendos velit [0021D] Beda, innocentes scilicet et castissimos quosque, etiam conjugatos, dummodo praescriptam castitatis conjugalis regulam servent.

VII. Bedae obitus, sepulcrum et epitaphium, sanctitas declarata, reliquiae.

die festo Ascensionis dominicae,
Kalend. Junii.
usque ad diem Ascensionis dominicae, id est septimo Kalendas Junii
vitam ducebat.
feria
quarta post horam nonam,

[0022A]

Die Ascensionis,
cum jam anima fragilem
usum corporis exosa egredique gestiens palpitaret, contra Oratorium in quo
consueverat orare, cilicio subjecto decumbens, illibato sensu et hilari vultu
Spiritus sancti gratiam invitabat dicens: O rex gloriae, Hac oratione
finita spiritum efflavit.

Obiit Kalend.
Junii in Gyrwe, ibique sepultus est . . . transiit autem ipso die solemnii
Ascensionis dominicae.
Anno autem
dominicae incarnationis imperii autem Ceolwlf [0022B]
episcopatus vero Ethelwoldi anno illa Ecclesiae catholicae lucerna ad eam
quae se illuminaverat lucem, illa vena aquae salientis in vitam aeternam, ad
fontem vivum Deum pervenit, defunctus anno aetatis suae quinquagesimo
nono: ex quo autem rex Oswaldus et antistes Aidanus pontificalem cathedram
et monachorum habitationem in Lindisfarnensi insula instituerant, anno
centesimo primo; a constructione vero monasterii Petri apostoli in Wiramuthe
porro a Patris Cuthberti transitu anno.

[0022C]

nonagenarium decessisse anno

Wichredam presbyterum de verno

*aequinotio juxta Anatolium:
praesenti anno dominicae incarnationis*

de

[0022D]

*Venerabilis presbyter Beda
Historiam ecclesiasticam, quam de gente sua, id est Anglorum composuerat,
usque in hunc annum, mirabili opere perduxit, et
non multo post ad coelestia regna perrexit Kalend. Junii.*

*Karlus annis
dominatur Hujus anno Beda presbyter Anglorum obiit.*

*Sepultus in Gyowe, [0023A] in
cujus videlicet Bedae honorem porticus ad aquilonalem plagam ecclesiae S.
Pauli in Gyrove consecrata, venerandam fidelibus nominis ejus ibidem
praestat memoriam. Ostenditur etiam locus hodie, ubi de lapide
mansiunculam habens ab omni inquietudine liber sedere, meditari, legere,
dictare consueverat et scribere.*

*Sepulta est cum eo omnis gestorum pene notitia usque ad nostra tempora.
Adeo nullus Anglorum studiorum ejus aemulus, nullus gratiarum ejus
sequax fuit, qui omissae monetae lineam persequeretur. Pauci quos aequus
amavit Jesus, quamvis litteris non ignobiliter informati, vita tota ingratum
consumpserunt silentium; alii vix primis labris illas gustantes, ignavum
confoverunt otium. Ita cum semper pigro succederet pigrior, [0023B] multo
tempore in tota insula studiorum detepuit fervor. Magnum ignaviae
testimonium dabunt versus epitaphii sui, pudendi prorsus et tanti viri
mausoleo indigni.*

**Presbyter hic Beda requiescit carne sepultus.
Dona, Christe, animam in coelis gaudere per aevum,
Daque illi sophiae debriari fonte, cui jam
Suspiravit ovans intento semper amore.**

19. Statim ab ipso obitu Venerabilis Beda *sanctus* habitus est et appellatus. S. Bonifacius in epistolis suis non semel *candelam Ecclesiae* nuncupat, Lullus Bonifacii successor *beatae memoriae Bedam*, in cuius *venerationem holosericam* vestem *ad ipsius reliquias* mittit. Eundem vocat *beatum Patrem*, ut postea videbimus. [0023C] Benedictus Anianae abbas, Bedae subpar, *ex dictis beati Bedae* versus quosdam refert in Concordia Regularum cap. 36, § 6. Alcwinus etiam in praefatione commentarii super Joannis Evangelio *beatum Bedam presbyterum* laudat, et in libris contra Felicem non semel. Hilduinus in epistola Areopagiticis praefixa ad Ludovicum Augustum, *Bedam* itidem *sanctum* et *venerabilem* vocat. Hincmarus Rhemorum archiepiscopus uno post Bedam saeculo, eundem *sanctum* semel et iterum cognominat, nimirum in epistola nomine synodi Tusiensis ad Rodulfum Bituricensem et Froterium Burdigalensem antistites, et in libro de Praedestinatione, cap. 9. Notkerus Balbulus in Martyrologio XIII Kalend. April. *Sanctum Bedam* [0023D] *presbyterum* laudat. Quin etiam in Fuldensi monasterio ara sancto Bedae erecta fuit ineunte saeculo IX, teste HRabano Mauro in inscriptione 39 *ad altare S. Benedicti in crypta occidentali*, cuius hic versus:

Cuthbertus, Beda hic, Aequitiusque manent.

sanctus Beda

Pachumius, Beda, Attala, Pafnutius.

ad monasterium quod est in Gyrovum, ubi Bedam doctorem conversatum, defunctum et sepultum noverat, singulis annis adveniente anniversaria dormitionis ejus die [0024A] venire, ibique precibus et vigiliis solebat insistere.

Unde saepius a suis familiariter requisitus, ubinam Venerabilis Bedae ossa requiescerent, certus de re inquisita solitus erat respondere: Hoc, inquit, nemo me certius novit. Firmum, o dilectissimi, et

procul omni dubio certum habeatis, quod eadem theca quae sacratissimum corpus Patris Cuthberti servat, etiam ossa venerandi doctoris et monachi Bedae contineat.

et ossa Venerabilis Bedae quae una cum illius corpore hospitium habuerant, pariter continebat sacculus [0024B] de lino,

ossa a caeteris reliquiis segregata, in ligneo locello inveniebantur locata,

feretrum nimis pretiosum, auro purissimo et argento mundissimo optime fabricatum, lapidibusque pretiosis opere mirifico adornatum construxit, in quo viri venerabilis Bedae presbyteri et Girwensis monachi ossa cum multorum aliorum sanctorum reliquiis collocavit,

ossa Venerabilis Bedae, Biscopi, S. Hesterpini, Sigfridi et [0024C] Herberti Wiornensium abbatum in Glastoniensi ecclesia

VIII. Bedae varia elogia, cur et quando Venerabilis dictus.

21. Nemo fere veterum scriptorum sine laude Bedae meminit. Eum pluribus epistolis commendat S. Bonifacius Maguntinus antistes, epistola 8 ad Egbertum Eboracensem pontificem: *Praeterea ut mihi de opusculis Bedan lectoris aliquos tractatus conscribere et dirigere digneris, quem nuper (ut audivimus) divina gratia spirituali intellectu ditavit, et in vestra provincia fulgere concessit: et ut candela quam vobis Dominus largitus est, nos quoque fruamur.* Idem habet epistola 9 ad Huetbertum Wiremuthensis et Girwensis monasteriorum abbatem. Sic vero epistola 85 ad eundem Egbertum: *Modo inhiante desiderantes [0024D] flagitamus, ut nobis ad gaudium nostri moeroris eo modo quo antea jam fecistis, aliquam particulam vel scintillam de candela Ecclesiae, quam illuxit Spiritus sanctus in regionibus vestris, destinare curetis, id est, de tractatibus quos spiritalis presbyter et investigator sanctarum Scripturarum Beda reserando composuit: maxime autem si fore possit, quod nobis praedicantibus habile, et manuale, et utilissimum esse videtur, super Lectionarium anniversarium et Proverbia Salomonis, quia commentarios super illa edidisse audivimus.* Eodem spectat Bonifacii epistola 150 ad

Cuthbertum abbatem Huetberti successorem. Hic observare juvat, Bonifacium ab aliis non ab ipso Beda petere ipsius lucubrationes, eumque *nuper* fulsisse in provincia Northanimbrorum: ut dubium non sit, [0025A] praedictas Bonifacii epistolas post Bedae obitum scriptas fuisse.

Obsecro ut quemlibet horum librorum acquiras, et nobis mittere digneris, quos beatae memoriae Beda presbyter exposuit, ad consolationem peregrinationis nostrae, id est, in primam partem Samuelis usque ad mortem Saülis libros quatuor, sive in Esdram et Neemiam libros tres, vel in Evangelium Marci libros quatuor.

[0025B]

Gratanter quidem munuscula tuae charitatis suscepi, et eo gratantius, quo te haec intimo devotionis affectu mittere cognovi, id est, holosericam ad reliquias beatae memoriae Beda magistri nostri, ob recordationem et illius venerationem mittere destinasti. Et rectum quidem mihi videtur, ut tota gens Anglorum in omnibus provinciis ubicunque reperti sunt, gratias Deo referant, quia tam mirabilem virum, praeditum diversis donis, tamque ad exercenda dona studiosum, similiterque in bonis moribus viventem Deus illis in sua natione donavit: quia per experimentum ad pedes ejus nutritus hoc quod narro didici. Nunc vero quia rogasti aliquid de opusculis beati Patris, cum meis pueris juxta vires quod potui, tuae dilectioni [0025C] praeparavi, libellos de viro Dei Cudberto metro et prosa compositos. librum quem clarissimus Ecclesiae Dei magister Beda de aedificio templi composuit, ad consolationem tuae peregrinationis mittere curavi.

nobilissimum magistrum

Bedam presbyterum

sacerdotem et doctorem eximium

presbyterum Anglorum, membrum Christi non reprobum

Eboracensis Ecclesiae presbyterum et Anglorum doctorem

[0025D]

*In fine
praecedentis libelli nos promisisse meminimus, quod in hujus exordio, prout
Deus posse dedisset, ex sanctorum Patrum oraculis breviter ostenderemus,
quod templum Domini quod a Salomone aedificatum et dedicatum Domino
est, figura fuerit catholicae Ecclesiae per universum orbem diffusae; et
conditor illius Salomon rex personam gesserit Christi, quod quidem nos
Domino favente adimplere conamur. Salva quippe super hac re caeterorum
sanctorum eximiorum Patrum expositione, quorum dicta in subsequentibus
ponenda sunt; quid venerabilis et [0026A] modernis temporibus doctor
admirabilis Beda presbyter de saepe memorato templo in Expositione Evangelii
Joannis sentiat, videamus. Venerabilis doctor admirabilis,*

Bedam Anglorum Patrem

*Expositionem Bedae in Proverbiis Salomonis ad
synodum sibi deferri petiit*

*Venerabilis presbyter. [0026B]
Venerabilis*

*Venerabilem
sanctum
Venerabilis*

Homilia Venerabilis Bedae presbyteri.

*Venerabilis
[0026C]*

Venerabilem

Homilia domni

Bedae.

[0026D]

Bedae Venerabilis

Venerabilis

Domnus Beda,

Venerabilis presbyter Beda

Bedae presbyteri in sermone suo,

Venerabilis.

[0027A]

de Expositione computi

libros de hac eadem re praecipue Venerabilis viri domni Bedae

presbyteri

Venerabilis Beda presbyter

*promeruerat ut ab universali Ecclesia doctor Anglorum et Pater
venerabilis [0027B] nomine censeretur. presbyter,
monachus,*

presbyter

presbyteri, abbates

presbyteri

25. Nec ab re erit observare hoc loco, *Venerabilis* nomen ab Audoeno in Vita S. Eligii severiori monachorum [0027C] instituto, et monachis illustrioribus signanter attributum. Nam *Buchinus ex gentili conversus, postea, inquit, Venerabilis, id est monachus, exstitit, ac Ferrariensi coenobio praefuit*, lib. I, cap. 10, et Thillo vernaculus Eligii, *postmodum venerabilem, id est, monasticam vitam duxisse* dicitur; et Eligius tanquam dominos honorasse eos *qui venerabilem monachorum vitam arriperent*. Ado Viennensis episcopus in historia sua de Wilicario ejusdem sedis episcopo agens, *relicto, inquit, episcopatu in monasterium SS. martyrum Agaunensium ingressus, vitam venerabilem duxit*. Et in Vita S. Desiderii Cadurcorum episcopi, Arvanus Scottus *vitam venerabilem* in monasterio duxisse fertur. Denique, ut caetera id genus omittam, S. P. Benedictus *vir vitae venerabilis* a Gregorio Magno praedicatur.

IX. Observationes in Bedae xeniola.

[0027D]

27. Ad extremam vitae periodum accedens vir sanctus, uni e discipulis suis Cuthberto hora nona dixit: Quaedam pretiosa in mea capsella habeo, id est, piperem, oraria et incensa. Sed curre velociter, et presbyteros nostri monasterii adduc ad me, ut et ego munuscula qualia Deus donavit, illis distribuam. Nimirum eo tempore, si unquam alias, moris erat, ut id genus munusculorum amici darent acciperentque [0028A] in mutuae dilectionis indicium, non rerum pretium attendentes, sed animum. In S. Bonifacii archiepiscopi aliorumque aequalium epistolis exempla sunt id generis complura. Sic Lullus abbatissae Kanebadae, puellae regio sanguine ortae, mittit tria munuscula, thuris, piperis, et cinamoni in Bonifaciana epistola 5. Anonymus quidam Eadburgae abbatissae graphium argenteum, et storacis et cinamomi partem, epist. 7. Bonifacius Egberto Cantuariæ archiepiscopo praeter exemplaria epistolarum S. Gregorii, dirigit, ad indicium charitatis, corporale, pallium et villosam unam ad tergendos pedes servorum Dei, epist. 8. Huetberto abbati Wiremuthensi lectisternia caprina, epist. 9. Herefrido presbytero partem thymiamatis et sabanum pro benedictione et signo

purae charitatis, epist. 10. [0028B] Ethebaldo regi accipitrem unum, duos falcones, duo scuta, et duas lanceas, epist. 19. Egberto jam laudato duas vini cupellas, epist. 85. Cynehardus autem Ventanae civitatis episcopus inter alia mittit orarium et coculam et gunnam brevem. Lege epistolam 148. Bonifacium IV aliosque Romanos pontifices non raro pectines, specula, aliaque istiusmodi tribuisse legimus in ipsorum epistolis. Et Fortunatus in epigr. lib. XI passim gratias agit pro eulogiis transmissis. Quales putas eulogias? olere scilicet, castaneis, lacte, prunellis, ovis, etc. Nempe ut ipse ait epigr. 23:

Munere in angusto cernitur amplus amor.

[0028C]

ciceris

fascem virentis

melotem unam,

*alteram, cilicinum vestimentum
 incensa?*

*Transmisimus per praedictum
vestrum presbyterum aliquantum coczumbri, quod incensum Domino
offeratis temporibus matutinis et vespertinis, sive dum missarum celebratis
solemnia, oraria? [0028D]*

sabana

orarium,

X. Judicium de Bedae scriptis.

28. His per quemdam excursus dictis, veniendum est ad quasdam animadversiones, quae mihi inter evolvendum Bedae scripta, tum edita, tum manu exarata, occurrerunt. Primum quidem de tempore scriptionum agendum, postea de operibus dubiis et subdititiis, postremo de relictis.

librum tertium in Samuelem

[0029A]

Explanatiuncula in Epistolam Joannis

fratri Eusebio Huetberto,
Eusebium
Expositio in Apocalypsim,
ob amorem studiumque pieta is

librum de Actibus apostolorum,
Acce
Quaestiones triginta de libris Regum
Lucae Evangelium:

Quaestiones [0029B] in
utrumque Testamentum
ad Altigisum abbatem
Commentaria in Samuelem,
Expositionem in Marcum
post annos plurimos
Lucae Evangelium

Expositionem in Epistolas Pauli,
in Epistolas canonicas
librum de sex aetatibus

Historiam ecclesiasticam
Epitome

[0029C]

Epistola de Aequinoctio verno juxta
Anatolium,
de anno praesenti

Retractationum librum

epistola ad Egbertum
post annos triginta a morte Aldfridi regis [0029D]
Northanimbrorum,
Commentaria in Evangelium Joannis,

in homilia Evangelii vigesima,

in homilia Evangelii secunda.

ex

homeliis beati Bedae presbyteri

[0030A]

*Expositiones
in Matthaei Evangelium, Commentarius in Psalmos, Vitae sanctorum,
Actis SS. Felicis, Cuthberti et Anastasii,
libellus de Officiis, Commentarius in Boetii librum de Trinitate,
Meditationes, Passionis, Libri de Elementis philosophiae, liber de Remediis
peccatorum,*

*Theodori seu Bedae
ex Poenitentiali Bedae
vomentis.*

de sacerdote Eucharistiam

[0030B]

*Ego non peto librum Expositionis Bedae super Evangelia; sed peto
librum Expositionis Bedae super psalmos Psalterii. Epistolam de
divinatione mortis,*

ad Herenfridum presbyterum,

de regno Merciorum,

[0030C]

*Homiliarum Evangelii libros duos,
in Lectionarium anniversarium,*

capitulationibus.

[0030D]

**INCIPIT CAPITULATIO LIBRI I DE HOMELIIS BEDAE
PRESBYTERI NUMERO VIGINTI QUINQUE.**

*Homelia lectionis S. Evang. secundum Lucam, Missus est Angelus
Gabriel.*

Homelia domni Bedae.

*Exordium nostrae redemptionis hodierna sancti Evangelii
lectio commendat,*

*Homelia lect. S. Evang. sec. Luc., Exsurgens Maria,
Lectio quam audistis sancti Evangelii.*

Homelia lect. S. Ev. sec. Marcum, Fuit Joannes in deserto.

Homilia domni Bedae

Adventum dominicae praedicationis Joannes praeveniens,

4. *Homelia lect. S. Ev. sec. Joan., Joannes testimonium perhibet.
Inc.: Redemptoris nostri praecursor testimonium de ipso perhibens, etc.
Deest in priori Cod.*

[0031A] 5. *Homelia Evang. sec. Matth., Cum esset desponsata. In
priori Homelia domni Bedae IN VIGILIA DOMINI. Incipit in utroque:
Nativitatem Domini et Salvatoris N. J. C. qui aeternus ante saecula, etc.*

*Homelia S. Evang. sec. Luc., Pastores loquebantur. Nato in
Bethleem Domino,*

Homelia Ev. sec. Joan., In principio erat Verbum.

Homelia domni

Quia

temporalem Mediatoris Dei et hominum,

Homelia Ev. sec. Joan., Dixit Jesus Petro, Sequere me, dicenda

Lectio S. Evangelii quae

nobis modo lecta est,

*Hom. Ev. sec. Matth., Angelus Domini apparuit,
De morte pretiosa martyrum Christi
Innocentium,*

[0031B] *Hom. Ev. sec. Luc., Postquam consummati sunt dies octo
Sanctam venerandamque praesentis
festi memoriam,*

Hom. Ev. sec. Matth., Angelus Domini apparuit, dicenda

*Hom. Ev. sec. Matth., Venit Jesu a Galilaea in Jord.
Homelia domni B. die sancto
Evangelii quam modo fratres audivimus,* *Lectio S.*

*Hom. Ev. sec. Luc., Ibant patentes Jesu per omnes annos.
Hom. domni Bedae post Theophania.
Aperta nobis est, fratres char. sancti Evangelii lectio,*

*Hom. Ev. sec. Joan., Nuptiae factae sunt.
domni post Theophania. **[0031C]**
Dominus ac Salvator noster ad nuptias vocatus,* *Hom.
Quod*

*Hom. Ev. sec. Joan., Vidit Joannes Jesum venientem ad se. Hom.
domni post Theophania. Joannes Baptista et
praecursor Domini.*

*Hom. Ev. sec. Luc., Postquam impleti sunt, dicenda
Solemnitatem
nobis hodiernae celebritatis,*

*Hom. Ev. sec. Joan., Erat dies festus Judaeorum. Duo pariter
miracula humanae sanationis hodierna nobis S. Evangelii lectio tradit.*

*Hom. Ev. sec. Joan., Voluit Jesu exire in Galilaeam, domni Bedae post
Audivimus ex lectione Evangelii, fratres char.*

Explicit Homeliarum liber primus, numero

[0032B]

**INCIPIT CAPITULATIO LECTIONUM S. EVANGELII,
NUMERO XXIV IN LIBRO II EJUSDEM AUCTORIS.**

Homelia S. Evang. sec. Matth., Vespere autem Sabbati.
Hom. domni Bedae *Vigilias*
nobis hujus sacratissimae noctis,

Vigilia,
Paschae.
Vigilia Pentecostes,

Hom. Ev. sec. Luc., Stetit Jesus in medio discip. suor.
Hom. Domni Bedae *in Pascha.* *Gloriam suae*
Resurrectionis Dominus et Redemptor noster,

Hom. Ev. sec. Matth., Undecim discipuli. [0032C] *Hom.*
domni *in Pascha.* *Evangelica lectio, fratres*
char. quam modo audivimus,

Hom. Ev. sec. Luc., Una Sabbati valde diluculo. *Aperta nobis est,*
fratres, de Resurrectione Domini et Redemptoris nostri lectio recitata,

Hom. Ev. sec. Joan., Modicum et jam non videbitis me.
Hom. domni *post octabas Paschae.*
Laeta Domini et Salvatoris nostri promissa,

Hom. Ev. sec. Joan., Vado ad eum qui misit me. *Hom.*
domni *post S. Pascha.* *Sicut ex*
lectione evangelica, fratres char. audivimus,

Hom. Ev. sec. Joan., Si quid petieritis Patrem. *Potest movere*
infirmos auditores,

Hom. Ev. sec. Luc., Petite et dabitur vobis.
domni B. in Laetania majore. [0032D] *Hom. Dominus et Salvator*
noster ad coelestis regni gaudia,

Hom. Ev. sec. Luc., Haec sunt verba quae locutus sum, dicenda in
Ascensurus in coelum Dominus,

Hom. Ev. sec., Joan. Cum venerit Paraclitus, dicenda
post Ascensa Domini. *Ex multis sancti Evangelii locis invenimus,*

Hom. Ev. sec. Joan., Si diligitis me,
Quia Spiritus sancti hodie, fratres chariss. celebramus adventum,

Hom. Ev. sec. Joan. Erat homo ex Pharisaeis.
domni B. in Octav. Pentecost *Hom. Sicut ex lectione S. Evangelii,*
fratre chariss., audistis,

[0033A]

Hom. Ev. sec. Luc., Fuit in diebus Herodis, dicenda
Venturus in carne Dominus et Redemptor noster,

Hom. Ev. sec. Luc., Elizabeth impletum est tempus, dicenda
Praecursoris Domini nativitas,

Hom. Ev. sec. Joan., Dixit Jesus Simoni Petro, dicenda
Apost. Petri et Pauli *Virtutem nobis perfectae dilectionis,*

Hom. Ev. sec. Matth., Venit Jesus in partes Caesareae, dicenda in
apost. Petri et Pauli. *Lectio S. Evangelii quam modo, fratres,*
audistis, tanto intentius cogitanda, [0033B]

*Hom. Ev. sec. Matth., Dixit Simon Petrus ad Jesum: Ecce nos reliq.
omnia, dicenda* *Audiens*
a Domino Petrus,

*Hom. Ev. sec. Matth., Accessit ad Jesum mater filiorum Zebed.
Jacobi fratris Domini.*
*Dominus conditor ac redemptor noster vulnera superbiae
nostrae,*

Hom. Ev. sec. Matth., Exiens Jesus de finibus Tyri. *Surdus ille,*
et mutus quem mirabiliter curatum a Domino,

Hom. Ev. sec. Matth., Audivit Herodes tetrarcha, dicenda
Natalem, fratres chariss. B.
Joannis diem celebrantes,

[0033C] *Hom. Ev. sec. Joan., Facta sunt encaenia, dicenda*
Audivimus ex lectione
evangelica, fratres chariss., quia facta sunt encaenia,

Hom. Ev. sec. Matth., Vidit Jesus hominem in teloneo, dicenda
apost. *Legimus apostolo dicente,*
quia omnes peccaverunt,

Hom. Ev. sec. Joan., Stabat Joannes et ex discipulis ejus duo, dicenda
apost. *Tanta ac talis est*
Scripturae divinae sublimitas.,

Hom. Evang. sec. Joan., Voluit Jesus exire in Galilaeam.
*Audivimus ex lectione evangelica, fratres chariss., benignam Redemptoris
nostri gratiam,*

Explicit Homeliarum liber secundus
Bedae presbyteri, numero

[0033D] dominicos dies post
Trinitatem, S. Stephani protomartyris, S. Scholasticae, S.
Mariae Magdalenae, Transfigurationis Domini, Assumptionis B. Mariae, S.
Bartholomaei, Nativitatis B. Virginis, S. Michaelis, S. Lucae, Praesentationis
B. Mariae, de Communi martyrum,

homilia de S. Scholastica
sermo in festo omnium sanctorum

[0034A]

Dominus de coelo prospexit super filios hominum,

33. Sunt qui Bedae Expositiones in Pauli Epistolas ex libris S. Augustini excerptas cuidam Floro, monacho (ut Trithemius putat) Trudoniano, tribuendas existimant. Sic enim praefert egregium apographum Corbeiense, duobus voluminibus distinctum: *Expositiones Epistolarum S. Pauli apostoli ex libris S. Augustini* [0034B] *doctoris eximii a quodam Floro collectae*. Et in fine: *Compositus est liber iste*, id est, scriptus, *a Richero subpriore et Joanne suo scriptore monoculo, anno quo restituta est ecclesia S. Joannis Corbeiae, et Turonis est secunda sedes Romanae urbis* (Alexandro papa III Turonis synodum agente) *anno MCLXIV, Ludovico rege Francorum, Theodorico episcopo Ambianensi, Joanne Corbeiae abbate*. Verum expositiones istae, quae duobus illis voluminibus continentur, eadem ipsae quae in Bedae Operibus exstant, sunt verus ac genuinus Bedae fetus, tum quia ipse in syllabo Operum suorum meminit earum expositionum, tum quia alia reperitur commentatio, *Flori nomine* praedita, non tantum ex Augustini, sed et aliorum Patrum operibus contexta, qualis penes Petrum Franciscum [0034C] Chiffletium soc. Jesu virum eruditissimum manu descripta habetur, ad eum modum quo Claudius Scottus, postea Taurinensis episcopus, aliam in Pauli itidem Epistolas ex Augustini aliorumque Patrum sententiis defloravit. Et tamen Ratbertus monachus in lib. de casibus monasterii S. Galli cap. 10 memorat *Collectanea*

FLORI presbyteri de voluminibus S. Augustini in Epistolam Pauli ad Romanos: et paulo post Collectanea Flori in Epist. ad Corinth. secundam et ad Hebraeos: denique Lupus abbas Ferrariensis Collectaneum Bedae in Apostolum ex operibus Augustini laudat in epistola 76.

34. In editis Bedae operibus desiderantur (ni fallor) genuina ejus opera quaedam, nempe, *Explanatio in Canticum Habacuc*, quae in apographo nostro [0034D] num. 275 hoc praefert exordium: *Canticum prophetae Habacuc quod tibi exponi petisti, dilectissima in Christo soror, sacramenta dominicae Passionis maxime pronuntiat. Unde ex consuetudine sanctae et universalis Ecclesiae sexta sabbati, qua eadem passio completa est, solet in laudibus matutinis per singulas hebdomadas solemniter repeti*, etc. Item desideratur *carmen de divino judicio ad Accam episcopum*, editum a Simeone Dunelmensi monacho in libro de gestis regum Angl. qui Bedae etiam in ms. Cod. Thuaneo ascribitur. *Epistola de sexta mundi aetate ad Plegwinam*, quae una cum *Historia abbatum monasteriorum Wiremuthensis et Girwensis et epistola ad Egbertum Eboracensem antistitem* a Waraeo nuper vulgata est. *Sincerum Bedae Martyrologium* in tomo III Martii [0035A] Bollandiani recens in lucem prodiit: in quo tamen an *Festum omnium sanctorum* locum habere debeat, dubium est, cum Beda quatuor tantum annis vixerit post creationem Gregorii papae tertii, qui hujus solemnitatis auctor est. Istius Martyrologii verba de S. Lupo Tricassino episcopo adducit Hericus noni saeculi auctor in libro I de Mirac. S. Germani episc. Antisiod. cap. 15. Quaedam etiam refert Amalarius libro II de divin. Off., cap. 24, qui auctor fallitur in libro IV, capp. 39 et 41, in citando Bedae libro de Vita S. Cuthberti. Ea enim verba quae memorat, in neutra Bedae lucubratione de S. Cuthberto; at in ea quam anonymus quidam monachus Lindisfarnensis tribus libris in Martio Bollandiano editis adornavit, reperitur. In perantiquo et optimo apographo nostro, [0035B] num. 546, in quo Bedae opus de computo habetur, leguntur *versus domni Bedae ad componendum horologium*, hoc initio:

Quos cursus solis jungant sua tempora menses,

Carmine nunc, lector, paucis adverte, docebo.

de
Computo, [0036A] *Excerptio vel Expositio computi Herici*

Cum quibusdam fratribus nostris adolescentulis quaedam calculatoriae artis rudimenta communi sermone explicare coepissem, hujusce quoque non contemnendae (ut multi arbitrantur) doctrinae aliquid impertirem, quos in arte grammatica, prout divina auxiliata est munificentia, aliquatenus introduxeram; nescio quo accensi desiderio, instare vehementer coeperunt, quatenus ea quae viva voce deprompseram, multorum utilitati profutura qualitercunque scripto ederem. Quibus obnixius renitens, id quod ostenderam superesse libros de hac eadem re praecipue venerabilis viri domni Bedae presb.,

[0036B] *indict.*

anno

carmen de psalmo

Ficha técnica/Nota bibliográfica:

Texto obtenido de la
Patrologia Latina Database
Editor: Chadwyck-Healey
Versión: 5.0b
C. R. 1993-1996

Patrologia Latina Database
Volume 90

Editado en fomato pdf por:

gregorovivs@hotmail.com

23-Noviembre-2007

México, Frontera Norte.

Para:

Geocities.com/gregorovivs

Groups.yahoo.com/group/patrologia

Advertencia: Los derechos de la presente edición pertenecen única y exclusivamente a la casa Chadwyck-Healey. Este trabajo ha sido realizado con fines de distribución gratuita y sin ánimo alguno de lucro, como una ayuda para escolares y académicos.

Cualquier nota o referencia hecha sobre el presente trabajo deberá indicar la fuente original, y por tanto, queda prohibido su uso con fines comerciales.

Cualquier aspecto referente a la impresión en textos comerciales deberá tratarse directamente con los editores originales del texto.